

En Claudi travessa el carrer amb pas ràpid. Mira a dreta i esquerra, inquiet, com si amagués alguna cosa, i quan comprova que ningú no el veu, somriu secretament. Semblaria un nen assaborint d'una trapelleria, però en Claudi ja no és cap nen: els seus més de cent quilos de pes s'emboteixen en el seu escàs metre seixanta, en les seves samarretes sempre massa llargues, en els seus quaranta anys ben complerts. A la mà, una caixeta de cartó esquitxada de petits forats a tall de respiradors i, a l'interior, un ratolinet blanc que es balanceja inquiet al ritme dels passos de gegant del seu nou amo.

Arriba a casa seva. És una casa baixa, un vell illot encaixonat entre les enormes muralles que formen els alts edificis moderns construïts a banda i banda, fins a cobrir tot el carrer. Introdueix la clau al pany i la porta escrostonada s'obre sorollosa, rasant el terra; línies corbes esculpides al paviment gris marquen la volta. El rep la penombra, l'olor d'humitat, el silenci. Sent que aquella casa és encara el seu refugi, el lloc on tots els naufragis de la seva vida —de nen a l'odiosa escola, d'adolescent davant les noies cruels, d'adult entre el brogit del món— sempre havien tingut l'entrada vetada. Un lloc estable i inalterat que el va veure créixer, on la Margarida, la seva mare, havia construït un petit món de costums fàcils, de plaers diminuts, de rutines conegudes; un univers en infantesa perpètua que, ara que ella ja no hi era, començava a ensorrar-se.

El dia que va morir, la Cris li va trucar per telèfon. Estava a punt de caure la nit i, al principi, va ser incapaç de reconèixer la seva veu a l'altra banda de la línia.

—Soc jo, la Cris, la del banc. No em diguis que no saps qui soc —va haver d'insistir.

—Ah, hola —es va limitar a respondre, confús, i es va preguntar com podia tenir el seu número.

—Mira, que volia dir-te que sento molt aixó de la teva mare, i he pensat que podríem sopar junts aquesta nit. No vull que estiguis sol en un dia tan trist.

En Claudi no s'ho podia creure: la Cris, la noia del banc, la dona més bonica del món, li trucava i li proposava quedar. Va voler confessar-li que no necessitava consol, que estava bé, però va preferir callar. Al cap i a la fi, la mort de la seva mare aquella mateixa tarda li havia estat llargament anunciada, i la pena que ara podia sentir ja no era

més que el caliu d'una tristesa ja sentida, de llàgrimes ja vessades. Així que, encara sorprès pel miracle de la seva trucada, es va deixar convèncer per aquella dona inabastable.

—És clar, si tu vols —va acceptar tímidament.

—Perfecte. A les deu està bé? Tria tu el lloc.

Durant la vetllada, la Cris va estar encantadora. Li va explicar, amb paraules plenes d'afecte, com havia passat tot, i es va emocionar en recordar que van ser els seus braços els que van acollir la seva mare en l'últim alè. Es va disculpar per no haver estat capaçs, ni ella ni els seus companys, de fer res per salvar-la, sols com estaven a l'interior de l'oficina bancària, tancada al públic a aquelles hores de la tarda.

—Però vull que sàpigues que va tenir una mort dolça, que es va anar quedant com adormida.

Mentre pronunciava aquestes paraules, va deixar que la seva mà petita i blanca llisqués sobre el mantell fins a arribar a la seva, i la va estrènyer amb força. Aquell gest el va fer estremir. Durant uns segons, va sentir com l'escalfor de la seva pell suau penetrava en cadascun dels seus porus, i com els seus dits quedaven atrapats en aquell tacte femení tantes vegades somiat. Quan ella va retirar la mà, ell va ser incapaç de moure la seva i la va mantenir allà, paràlitzada sobre el mantell, commogut per la petita tempesta que acabava de sentir i desitjant que es repetís de nou.

Per distreure'l de la seva suposada tristesa, la Cris va voler derivar la conversa a terrenys més relaxats i així va començar el meravellós relat d'ella i del seu món. Li va parlar de la feina i del poc temps lliure que tenia, del seu amor pels animals i de la seva poca traça en cuinar. Després, li va confessar la seva gran passió pels viatges i va jugar amb ell a imaginar paisatges que algun dia esperava conèixer. Li va fer veure, en la lluentor dels seus ulls, palaus de pedra blanca a la misteriosa Índia; sentir, en el murmurí de la seva veu, els bronzits suaus de libèl·lules irisades en manglars llunyans; i trobar, en la constel·lació de pigues dels seus braços nus, estrelles immortals caient sobre la sorra d'un desert infinit.

—El desert, quin lloc tan màgic —li va dir—. No em puc morir sense haver-ne estat en un.

Sentint les seves paraules, somiant els seus somnis, a en Claudi no li va quedar més remei que enamorar-se, encara més, d'ella. Perquè va entendre que la Cris, en aquella

cita inesperada, en la seva manera de parlar-li i de fer-lo compartir el seu món, estava corresponent, finalment, als seus desitjos d'enamorat.

En els dies següents, es va sentir l'home més afortunat del món. Cada matí es presentava a la sucursal amb una flor a la mà, li desitjava bon dia i li demanava compartir uns breus instants de companyia. Però ella sempre li deia que no podia, que estava molt ocupada. Més tard, cap a les tres, l'esperava a la sortida per convidar-la a dinar, però era rebutjat de nou amb el pretext que, fins i tot en aquells moments de descans, havia de tractar alguns assumptes amb el director de l'agència, un home jove i prim que sempre l'acompanyava.

Així i tot, a ell li era suficient, ja que mai no havia estat tan a prop de la joia com en aquells dies, i només amb l'espera, amb l'esperança que, l'endemà, ella li pogués dedicar uns breus instants, en tenia prou per ser feliç.

Fins que tot es va ensorrar.

—Estic casada —li va confessar a través dels freds vidres blindats de l'oficina—. Entén-ho, em dec al meu marit. Et prego que no tornis més si no és per raons estrictament professionals.

Aquella sentència demolidora, aquell gir inesperat, el va enfonsar. Allà, estabornit enmig de l'oficina, amb la flor a la mà, va ser incapaç de pronunciar una sola paraula, d'articular una sola defensa. Va mirar al seu voltant i va creure veure la malícia en els ulls de la resta d'empleats. Eren les mateixes mirades que l'havien perseguit tota la vida, i que en tantes ocasions li havien fet plorar. Així que, deixant caure la flor de la mà i abaixant el cap, va abandonar l'oficina arrossegant els peus, conscient que el tresor que, fins feia uns instants, guardava il·lusionat al més profund del seu cor, li acabava de ser arrabassat d'un cop.

Hi va tornar en una única ocasió, pocs dies després, per recitar davant la seva estimada, al bell mig d'una oficina plena de clients astorats, un poema de comiat compost per a l'ocasió, ple de promeses d'amor etern.

El dia que ella li va trencar el cor, en tornar ferit a casa seva, no va trobar ningú que l'abracés, ningú que el consolés i li cantés dolçament com tantes vegades havia fet la seva mare. Ella era l'única persona que el salvava de la solitud i la tristesa que l'havien perseguit des de nen: sempre sense amics, sempre sense ningú que l'estimés.

Durant mesos, la seva mare li havia estat anunciant la seva mort i preparant-lo perquè fos capaç d'afrontar-la. Però el dia que es va complir el vaticini —una trucada

impersonal des d'un hospital el nom del qual no va arribar a retenir—, va ser incapaç de sentir dolor, com si allò fos una cosa intangible, com si les paraules d'un desconegut no fossin suficients per impedir que, en qualsevol moment, ella pogués tornar al seu costat.

Al no trobar-la allà en el moment en què la Cris li havia fet tant de mal, va poder sentir, per primera vegada i de sobte, l'aclaparadora extensió del significat de la seva absència.

Es va preguntar una i mil vegades per què la seva mare, aquella tarda fatídica, no li havia demanat que l'acompanyés a la sucursal, com feia sempre, si sabia que anava a trobar la mort. Potser ell l'hauria pogut convèncer d'esperar una mica més, que no marxés encara.

I ara estava sol, insuportablement sol. La mare sempre li deia, una vegada i una altra, que quan ella ja no hi fos, d'alguna manera ell seguiria sent feliç. No li va explicar gaire més, i en Claudi va acabar creient que aquella promesa difusa només era un intent per allunyar els seus temors.

Una vibració a la mà el torna a la realitat. Baixa la mirada i contempla la capsa de cartó amb el ratolí blanc a l'interior que tot just acaba de comprar. Veu com apunta a través dels forats el seu musell rosat i els bigotis curiosos.

—M'havia oblidat de tu —li diu, encara commogut pel record.

Creua la casa fins a arribar a una porta de fusta grisa al fons del corredor, darrere de la qual s'obre un ampli pati. Allà, el rep la claror del cel esplèndid d'aquell setembre que fineix i que l'obliga a mig aclucar els ulls. S'asseu a terra, al centre d'aquell espai diàfan, obre la caixa i allibera el ratolí. Somriu mentre el veu córrer amb les seves potetes diminutes i veloces, aturar-se per ensumar l'aire o rascar-se darrere l'orella, entretancant els seus ulls vermells. L'animal, en arribar al límit del pati, s'incorpora sobre les potes del darrere, recolzant-se contra l'immens mur de l'edifici contigu i, amb petits salts, intenta pujar per ell, caient una vegada i una altra.

—Quin tòtil que ets —li diu.

En Claudi eleva la mirada per la paret de maó vermell que es perd en l'alçada, en la seva confluència amb el cel. S'imagina a si mateix com un intrèpid escalador, pujant pas a pas per aquell desert vertical, aferrant-se amb les puntes dels dits als petits sortints, a les escletxes en el ciment. Quan arriba exhaust als seus confins, una dona el rep, admirada de la seva destresa, vestida amb prou feines amb un camisó transparent que deixa caure, mostrant-se nua i vulnerable. Una dona que s'assembla molt a la Cris.

Un cop més, el contacte del ratolí a la seva cama el treu del seu ensomni. L'atrapa amb les seves grans mans i el fa caminar entre elles: primer la dreta, després l'esquerra, una vegada i una altra.

En un racó del pati hi ha un cobert amb una porta verda esquerdada per la pluja i el sol, tot just sostinguda als seus golfos. Sense deixar anar l'animal, s'aixeca amb pesadesa i s'hi atansa, entra a l'interior i mig tanca la porta. L'estança queda en penombra, amb prou feines amb la lleu claredat que es filtra per unes quantes rajoles buides en forma de trèvol a les parets. Fa olor de ciment i de calor. A un racó, un interruptor mig trencat que encén una bombeta esmorteïda. Un caos d'instruments impossibles s'escampa sobre una taula improvisada damunt dos cavallets. D'entre tots, n'escull una peça de fusta amb unes petites corretges clavades. Amb gestos apresos, col·loca el ratolí panxa enlaire i l'immobilitza amb elles sobre la superfície. L'animal es remou i intenta alliberar-se, però és inútil. Amb els seus dits carnosos, li atrapa una de les potetes i l'estira fins a dislocar-la. Després, amb una grapadora, li clava la petita mà a la fusta. El ratolí udola en sentir les falanges destrossar-se sota la pressió de la fina làmina de metall i mossega furiós l'aire. Per evitar que pugui escapar, decideix estrènyer encara més les corretges i el cos de l'animal comença a deformar-se sota la pressió. Repeteix el procés amb les altres tres potes i, quan intenta immobilitzar-li la cua, aquesta queda disseccionada per la grapa afilada. El moviment de la cua amputada li desagrada, així que treu una petita navalla de la butxaca i la talla de soca-rel. L'apèndix, tot just d'un centímetre de llarg, continua movent-se, i a en Claudi li fa gràcia.

—T'ha crescut un cuc entremaliat —diu entre rialles.

Unes rialles que es barregen amb els crits de terror de l'animal, udols curts i aguts que omplen el petit espai. L'home busca entre el munt d'andròmines sobre la taula i troba un bufador. L'encén i la flama blava brilla en la penombra de l'estança, reflectint-se en la fredor dels seus ulls. Al temps que el borriçol blanc del desafortunat animal es volatilitza i la seva carn rosada es crispa i es torna negra al pas del foc, en Claudi pensa en la Cris.

La nit promet ser llarga per als empleats del servei municipal de recollida d'escombraries. Som a 2008, i la conflictivitat laboral, després d'anys d'una bonança econòmica insensible a les millores salarials, s'estén per tot el país. Aquell mateix matí, els sindicats i l'Ajuntament havien arribat a un principi d'acord, i finalment es desconvocava la vaga. Ara tocava recollir els residus vomitats per la ciutat al llarg de tants dies, les defecacions d'un monstre sempre insaciable.

Fa calor, i l'estiu sembla no voler donar pas a la tardor. I amb les altes temperatures i la quantitat d'aliment en descomposició, els monstres oblidats del subsol han decidit colonitzar la superfície.

—Aneu amb compte, això està ple de males bèsties —els havien advertit.

Rates grises i malalties rondaven entre les escombraries i, per fer-les fugir, els operaris es veien obligats a colpejar amb llargues vares els munts de bosses abans d'iniciar la seva recollida.

El camió de les escombraries s'atura davant el carreró Esperança, i els dos homes baixen de la lleixa posterior per endinsar-se en aquell espai sense asfaltar, al qual la ciutat havia girat l'esquena molt de temps enrere. Al fons, un fanal groguenc i solitari projecta al terra irregular ombres que recorden abismes. En la penombra, els dos homes s'aturen per contemplar l'enorme massa de deixalles, que per un moment els sembla un gegant ajagut en un racó, temible i sense forma.

Amb els primers cops de les vares, els operaris veuen com les rates fugen esquivant els seus peus. Quan consideren que totes han hagut d'escapar, comencen a traslladar les bosses, dues o tres a cada mà, un cop i un altre, fins a la caixa del camió.

De sobte, un d'ells, en agafar un dels farcells, fa un salt enrere.

—Pero qué dimonis...! —exclama espantat.

Encén la petita llanterna que li penja del cinturó i un cercle lluminós s'obre davant seu.

—Déu meu! —diu el seu company mentre es persigna.

A la llum freda del dèbil focus, mig amagat entre les bosses d'escombraries, el cos sense vida d'una dona. Asseguda enmig de les deixalles, el tors lleument inclinat, els ulls oberts, sembla una gran nina trencada, una titella sense fils que els mira sense

comprendre què hi fa allà. Té el rostre i els braços esquitxats de queixalades ensangonades, i en lloc de nas, un enorme forat fosc.

—Putes rates! —maleeix un d'ells.

En tan sols vint minuts, el carreró s'ha omplert dels reflexos blaus i blancs de les llums dels cotxes patrulla. Una cinta groga talla el pas al lloc on es troba el cos. Els flaixos d'una càmera il·luminen el cel, que comença a mostrar la claror pàl·lida i blavosa de l'alba. Homes vestits de cap a peus amb granotes de plàstic blanc envolten el cadàver.

Un d'ells, en aixecar el rostre, veu com algú, des de l'embocadura del carreró i amb un mocador tapant-se el nas, li fa senyals per cridar la seva atenció.

—No em fotis que avui està de guàrdia el merda d'en Bolaño —diu amb recança a un dels seus companys.

L'inspector Manel Bolaño, conegut en ambients policials com “el merda d'en Bolaño”, és més aviat baix, prim, amb poc cabell negre i un bigoti abundant encara més negre, sense una sola cana, malgrat que ja ha passat dels cinquanta. Porta americana marró, pantalons negres, mocassins amb sola de goma i no duu corbata. Un rostre solcat d'arrugues, la pell pàl·lida, les dents groguenques.

L'agent de la científica deixa les seves tasques davant del cadàver i s'hi acosta.

—Perdona que no et doni la mà, Bolaño, però ja saps, no podem contaminar.

—Sí, ja. Vosaltres sempre amb les vostres punyetes —li respon sense mirar-lo als ulls—. Dignes, què tenim?

L'home, amagant el seu menyspreu darrere de la seva mascareta blanca, farà un informe complet de les evidències que han trobat.

—Empar Alcaide Romero, quaranta-set anys, domiciliada al carrer Dominicas, a tan sols unes quantes illes de cases d'aquí. Almenys, això diu la seva documentació: a pocs metres, hem trobat la seva bossa, en què no sembla faltar ni diners ni targetes. Morta per traumatisme cranial. Allà, a la vorera, s'hi ha detectat sang i teixits que, un cop analitzats, correspondran sens dubte a la víctima. No s'observen ferides o equimosis compatibles amb lluita o resistència, ni tampoc sembla que hagi estat agredida sexualment. Si em preguntes, et diria que un lladregot maldestre va intentar atracar-la, la va empènyer i la dona va tenir la mala sort de colpejar-se contra la vorera. Un impacte fatal. El lladre es devia espantar, va ocultar el cos entre les escombraries i ni tan sols es va atrevir a endur-se els diners. Això seria cap a les dotze o la una de la matinada. Les

rates han tingut un munt d'hores per fer la resta: mossegades a la cara, el nas i les mans. Cap a les cinc, l'han trobada els de les escombraries, que són allà esperant, per si els vols interrogar.

Bolaño escolta el seu company amb desgana. Ja res no l'impresiona després de tants anys al Cos, de tants matins veient les misèries que va deixant la nit.

S'havia educat en el clixé del policia compromès i intel·ligent de les sèries de televisió, aquell que, davant l'aparició d'un nou cadàver, treien del llit en plena nit perquè acudís en persona al lloc del crim, ja que només ell era capaç de trobar la pista inadvertida, el detall amagat que identificaria l'assassí astut. L'estrella del Cos, amb una carrera d'èxits i reconeixements i un sou alimentat per fons reservats amb què poder viure una vida de luxe i comoditats.

Però es va adonar ben aviat que tot allò no era més que una mentida. Va aprendre que no existien els assassins intel·ligents, sinó gent atabalada i confusa que matava maldestrament. Quant a les víctimes, o bé ja estaven immerses en inèrcies destructives o simplement passaven per allà en el moment equivocat. Davant d'ells, inspectors enterrats sota muntanyes de paperassa, acorralats per procediments legals insondables i frustrats per la manca de mitjans. Un horari de nou a cinc i unes quantes guàrdies nocturnes per complementar un sou sempre insuficient.

No calia esforçar-se gaire, si al final tot acabava sent el mateix.

I el cas d'aquella desgraciada sense nas no seria diferent. Es limitaria a fer el de sempre: seguir el protocol i esperar que el crim es resolgués per si sol, potser amb l'acorralament d'algun sospitós habitual que, acuitat pel *mono*, acabés perdent la compostura. O potser algun confident en nòmina li donaria el nom d'un pobre diable que, en ser detingut, es posaria a plorar sense entendre com havia pogut acabar d'aquella manera.

Bolaño s'aproxima al cadàver. A la llum potent del focus que il·lumina l'escena, veu la pell blavosa de la morta, els llavis violacis, les fosses nasals al descobert. Tanmateix, hi ha alguna cosa familiar en aquell rostre, una cosa que no sap identificar. Des d'on és, estira el braç, aixeca un polze que situa en la distància sobre el forat fet per les rates on abans hi havia nas, i acluca un ull. I sense la distorsió de l'amputació, la cara adquireix tot el seu sentit, el seu conjunt.

—Guaita, si jo et conec! —exclama com si parlès amb la morta—. Tú treballes al meu banc. En unes hores tenia hora amb el teu cap; a veure si per culpa teva no em podrà rebre.